

171. 5.

VOORLOOPIG VERSLAG.

Algemeene beschouwingen.

Bedrijfsuitkomsten; bezuiniging.

Hoewel met voldoening was vernomen, dat de ontvangsten van het bedrijf over de eerste maanden van 1924 reden tot tevredenheid geven en de ingediende begrooting zelfs een niet onbelangrijk overschot aanwijst, indien althans geen rekening wordt gehouden met de nog onzekere uitkomsten van den postchèque- en girodienst, konden toch vele leden de opmerking niet weerhouden, dat indien dit Staatsbedrijf met meer koopmansgeest en commercieel inzicht werd beheerd, de financiële uitkomsten beter en de tarieven lager zouden kunnen zijn. Er werd op aangedrongen den te benoemen nieuwen directeur-generaal bij voorkeur te zoeken uit den koopmansstand.

Vele leden drongen aan op tariefsverlaging. De posterijen, telegrafie en telefonie hebben in de achter ons liggende jaren haar diensten duur laten betalen en men achtte het vooral voor handel en industrie van het grootste belang, dat hierop zoo spoedig mogelijk zou worden teruggekomen. Andere landen, b.v. Engeland, zijn op den weg van tariefsverlaging reeds voorgegaan. Men gaf in overweging te beginnen met de drukwerken, door deze weder op het tarief van vóór den oorlog van anderhalven of 1 cent te brengen; briefkaarten en brieven zouden dan later kunnen volgen. Voor een mindere opbrengst behoeft volgens deze leden niet gevreesd te worden. In ieder geval ware met tariefsverlaging een proef te nemen, door de drukwerken te laten voorgaan.

Andere leden verklaarden zich voorshands geen voorstanders van tariefsverlaging, omdat de pas ingetreden verbetering van de vooruitzichten van het bedrijf daardoor aanstonds weer in gevaar zou worden gebracht. Waar de arbeidsvoorwaarden van het personeel in sterke mate den terugslag hebben ondervonden van de ongunstige bedrijfsuitkomsten der laatste jaren, zouden deze leden een eventueel overschot op den dienst in de eerste plaats willen doen strekken om die arbeidsvoorwaarden weder op peil te brengen, of althans verderen achteruitgang te voorkomen.

Vele leden verklaarden zeer onaangenaam te zijn getroffen door de mededeelingen in het vierde rapport der Bezuinigingscommissie, waaruit huns inziens duidelijk blijkt, dat bij het hoofdbestuur der posterijen, en blijkbaar ook bij den Minister, geen steun is te verwachten voor de pogingen van de Bezuinigingscommissie om onnoodige uitgaven bij den Staatsdienst zooveel mogelijk te voorkomen. Men meende, dat het bij voorbaat afwijzen van vrijwel alle voorstellen van de Bezuinigingscommissie niet den indruk kon wekken, dat ernstig naar bezuiniging werd gestreefd. Men sprak er voorts zijn leedwezen over uit, dat de eindrapporten van de commissies, bedoeld op blad. 5 van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag betreffende de begrooting van het vorig jaar (Gedrukte Stukken, Zitting 1923/24, n°. 190) nog steeds

niet gereed waren. Men meende op eenigen spoed bij het doorvoeren van bezuinigingsmaatregelen te moeten aandringen.

In dit verband werd in herinnering gebracht, dat bij de openbare behandeling der vorige begrooting de aandacht is gevestigd op het groot aantal commissies, dat bij het postbedrijf werkzaam is om advies uit te brengen over het een of ander onderdeel van het bedrijf. De Minister is toen niet ingegaan op den bij die gelegenheid uitgesproken wensch, dat de Regeering al deze commissies zou opheffen en een enkele commissie zou benoemen om rapport uit te brengen over het bedrijf in zijn vollen omvang. Toch meende men, dat in die richting iets nuttigs kon worden gedaan, door de instelling n.l. van een Postraad, evenals wij reeds een Mijnraad en een Spoorwegraad kennen. Zulk een Postraad, waarin ook het publiek en het personeel vertegenwoordigd zouden moeten zijn, zou, naar de hier aan het woord zijnde leden zich vleiden, belangrijke diensten kunnen bewijzen door het geven van adviezen in zake de inrichting van het bedrijf, de tarieven, bestellingen, buslichtingen e. d.

Verscheidene leden waren van oordeel, dat op deze begrooting, afgezien van de algemeene salarisverlaging, betrekkelijk weinig bezuinigd is, terwijl dit toch nog in verschillende opzichten mogelijk was. Hoewel het personeel in de hogere rangen eenigermate verminderd is, dient daarin nog veel verder te worden gegaan. Bovendien meende men, dat er veel te veel rangen zijn, waartoe automatisch wordt opgeklommen, waardoor velen werk verrichten, dat niet past bij hun rang en bezoldiging. Men was van oordeel, dat voor de hogere rangen hogere eischen dienden te worden gesteld, terwijl dan aan het lager personeel een iets hooger maximum kon worden gegeven. Ook kan worden bezuinigd door vele postkantoren ten plattelande in hulpkantoren om te zetten, waardoor de bezetting der kantoren minder duur zou worden. Waarom wordt bijv., zoo vroeg men, te Ruurlo niet een hulpkantoor in plaats van een postkantoor gevestigd; of heeft de Minister zich verbonden daar in ieder geval een postkantoor in stand te houden? Ten opzichte van postkantoren in de kleinere plaatsen werd de meening geopperd, dat het onnoodig is aan het hoofd daarvan een ambtenaar met den rang van directeur te hebben, doch hier met minder dure ambtenaren kon worden volstaan.

Andere leden meenden tegen verdere inkrimping van het bedrijf en de op-wachtgeld-stelling van nog meer personeel te moeten waarschuwen, nu de vooruitzichten voor handel en industrie iets gunstiger zijn geworden en het economisch verkeer weer schijnt op te leven. Anders zal straks misschien nieuw personeel moeten worden aangesteld.

Ten aanzien van de opheffing van hulpkantoren ten plattelande, vooral in plaatsen, die niet door openbare middelen van vervoer met een naburige gemeente, waar een postkantoor gevestigd blijft, verbonden zijn, werd door verscheidene leden tot groote voorzichtigheid aangemaand. Als voorbeeld werd genoemd de gemeente Montfort (Limburg). Mocht de opheffing van het hulpkantoor aldaar mede in overweging zijn, dan werd den Minister verzocht zich nog eens ernstig rekenschap te geven van de nadeelen, welke in die zeer geïsoleerd liggende gemeente door landbouw, handel en administratie daarvan zouden worden ondervonden.

Geklaagd werd over de wijze, waarop te werk is gegaan bij den verkoop van goederen van het radiostation te Kootwijk. De ontvangen koopsommen zijn schandelijk laag. Vele leden waren van oordeel, dat hierbij op lichtvaardige wijze met Rijkseigendommen is omgegaan.

Instemming vond daarentegen bij sommige leden de bezuiniging, die bereikt is door het verplaatsen en opheffen van brievenbussen in verschillende gemeenten, wat echter bij andere leden, die dezen maatregel allerminst konden bewonderen, niet onweersproken bleef.

Men meende te weten, dat de proef met de trambrievenbusjes op de lijnen 1 en 2 te Amsterdam als geslaagd kan beschouwd worden. Het publiek is met dezen maatregel zeer ingenomen en men drong er op aan, spoedig alle lijnen, die

langs het Centraalstation loopen, van deze busjes te voorzien. Is de Minister voornemens ook in andere steden de proef te nemen?

Postchèque- en girodienst.

Verscheidene leden hadden met bevreemding gezien, dat de postchèque- en girodienst weer geleidelijk voor het publiek was opengesteld, zonder dat de Minister gevolg had gegeven aan zijn toezegging, gedaan bij de beantwoording van de interpellatie Boon, dat hij, alvorens een keuze te doen omtrent het te volgen stelsel, de Kamer in de gelegenheid zou stellen zich daarover uit te spreken. Men was van oordeel, dat de brief van den Minister van 30 Juni 1924 aan den Voorzitter dezer Kamer betreffende den postchèque- en girodienst moeilijk als zoodanig kon gelden.

Men achtte het voorts gewenscht, dat een opgave werd verstrekt van de kosten, die de stopzetting van den postchèque- en girodienst heeft veroorzaakt, aangezien thans ongetwijfeld zeer overdreven verhalen dienaangaande de ronde doen. Gevraagd werd, of de Minister bereid is deze opgaaf zoo spoedig mogelijk aan de Kamer te verstrekken.

Personeel.

Sommige leden merkten op, dat de Minister bij herhaling aan de besturen der postale vakbonden heeft toegezegd, dat zij in de gelegenheid zouden worden gesteld hun oordeel uit te spreken over plannen tot reorganisatie van het bedrijf, die een gevolg zouden zijn van den arbeid der commissie-NOLTING, alvorens aan die plannen uitvoering zou worden gegeven. Volgens berichten in de bladen zou de Minister evenwel in een audientie, door hem verleend aan een deputatie uit de besturen van de bonden „St. Petrus” en „Door Plicht tot Recht” hebben verklaard, dat daaromtrent geen zekerheid kan worden verschaft. Men zou het daarom op prijs stellen de voornemens van den Minister op dit punt te leeren kennen.

Men wees er op, dat de belangrijke loonsverlaging, die in de laatste maanden op het Rijkspersoneel is toegepast, in de kringen van het postpersoneel heftige beroering heeft gewekt. Deze is vergroot, doordat bovendien is bekend geworden, dat de Regeering van plan zou zijn met ingang van 1 Januari 1925 een nieuwe loonregeling in te voeren, die het salaris van vele groepen nog weer aanmerkelijk zal drukken ¹⁾. Wordt deze regeling doorgevoerd, dan zal bijv., naar verluidt, een kantoorbediende 2de klasse, iemand met veel geldelijke verantwoordelijkheid, een aanvangsloon van f 1100 genieten en een maximum van f 2000, te bereiken in 14 jaar. Hiervan gaat dan nog af een pensioensafrek van 8½ pct. en in gemeenten 2de en 3de klasse een standplaatsafrek van resp. 4 en 8 pct. Vreest de Minister, zoo werd gevraagd, van een dergelijke salariering bij eenige wederopleving van handel en industrie niet een groote vlucht van het personeel naar beter bezoldigde plaatsen in het vrije bedrijf, zoodat de dienst zal hebben te lijden onder de onvoldoende bekwaamheid van jonge en ongeoeffende krachten? Ook de voorgenomen salarisverminderingen voor het hogere personeel achtte men voor eenige categorieën zeer drukkend.

Sommige leden spraken als hun gevoelen uit, dat vooral nu de uitkomsten van het bedrijf zich weder wat gunstiger doen aanzien, tot een zoo ingrijpende salarisvermindering geen aanleiding is. Hiertegen werd evenwel aangevoerd, dat er geen reden is het postpersoneel anders te behandelen dan het overige Rijkspersoneel, en dat het in beginsel verkeerd zou zijn, de bezoldiging van het personeel afhankelijk te stellen van de geldelijke uitkomsten van het bedrijf.

¹⁾ De Commissie van Rapporteurs merkt op, dat na het afdeelin-
sonderzoek het Koninklijk besluit van 22 October 1924 tot vaststelling
van regelen ten aanzien van de bezoldiging van burgerlijke Rijks-
ambtenaren is afgekondigd (*Staatsblad* n°. 476), waarin de salarisschalen
voor eenige groepen van personeel bij het Staatsbedrijf der Posterijen,
Telegrafie en Telefonie zijn opgenomen.

Wel meenden verscheidene leden, dat een overgangsbepaling dient te worden gemaakt om voor de reeds in dienst zijnde ambtenaren en beambten de salarisverlaging minder drukkend te maken.

Eenige leden zouden gaarne zien, dat aan het personeel, tegenover de aanzienlijke loonsverlaging, een gedeelte van de bedrijfswinst werd uitgekeerd, b.v. 5 of 10 pct. Dit zou vermoedelijk ook aan de arbeidsprestatie van het personeel ten goede komen.

Hiertegen echter weder aangevoerd, dat men bij aanvaarding van dit stelsel ook het personeel in eventueele bedrijfsverliezen zou moeten doen deelen, daar anders het stelsel met het oog op de arbeidsprestatie van het personeel weinig effect zou hebben.

Opgemerkt werd, dat de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat bij de nieuwe salarisregeling de loonen mede zullen worden bepaald in verband met de promotiekansen, die aan bepaalde betrekkingen op dit oogenblik nog verbonden zijn. Het stelsel van bevorderingen zal echter wellicht groote wijziging ondergaan door den arbeid der Commissie-NOLTING. Sommige leden vonden hierin aanleiding er bij de Regeering op aan te dringen de gewijzigde loonregeling niet in te voeren, voordat het resultaat van den arbeid der Commissie-NOLTING ter tafel ligt.

Bevreemding wekte de salarisvermindering van 15 pct. bij de bestellers in derde klasse gemeenten, terwijl zij voor de overige bestellers op 10 pct. is gesteld.

Eenige leden betoogden, dat het technisch personeel reeds nu onvoldoende wordt bezoldigd. In 1922 is aan dit personeel een bevordering in rang beloofd; zij is echter tot nog toe niet tot stand gekomen.

Aangedrongen werd op de invoering van de 48-urige werkweek in plaats van de 51-urige. De bestellers in de groote steden hebben vaak zeer zware diensten, daar deze zeer ongunstig worden verknijpt, zoodat de dagdienst van 8½ uur over een tijdvak van 16 uren en langer wordt verdeeld, waardoor onvoldoende nachtrust wordt genoten. Andere leden konden hierin op zich zelf geen reden voor verandering zien. Afgezien toch hiervan, dat bij rouleering in de diensten het geopperde bezwaar hun practisch gering voorkwam, moet worden bedacht, dat het niet er om gaat aan de bestellers een zoo aangenaam mogelijke dagverdeling te bezorgen, doch van deze beambten gebruik te maken op de tijden, waarop zij noodig zijn. Vooral bij werkzaamheden als de onderhavige behoort in de indeeling van den arbeidstijd de noodige soepelheid te zijn.

Het komt bij de postconducteurs voor, dat zij hun vrijen tijd tusschen twee diensten buiten hun standplaats hebben door te brengen. De wenschelijkheid werd bepleit, de aldus genoten nachtrust althans gedeeltelijk als dienst te rekenen.

Ten opzichte van de vergoeding, die aan kantoorhouders wordt verstrekt voor het beschikbaar stellen van kantoorruimte, achtte men de tot nog toe gevolgde methode in vele gevallen te onvoordeelig voor de belanghebbenden. Aangenomen wordt daarbij een basis, die gevonden wordt in de geschatte huurwaarde der personeele belasting. Voor hen, die hun huis hebben gebouwd of gekocht in den allerduursten tijd, is zulks zeer onvoordeelig. Gevraagd werd, of de Minister niet een meer billijken maatstaf voor deze vergoeding zou willen aanleggen.

Voor deze kantoorhouders wordt het salaris bepaald naar de klasse, waarin het kantoor is ingedeeld. Ten gevolge van veranderingen in de administratie, waarbij voor de kantoorhouders een aantal werkzaamheden zijn vervallen — b. v. behandeling van verzonden expresse-brieven, geadviseerde brieven, uitbetaling van ouderdomsrente — zijn een aantal dezer kantoren thans gedeclasseerd, hoewel zij volstrekt niet onbelangrijker zijn geworden. Wordt op deze ambtenaren nog bovendien de algemeene salarisverlaging toegepast, dan zullen zij feitelijk dubbel worden getroffen. Gevraagd werd, of de Minister niet zoeken wil naar een ander en billijker stelsel van indeeling. Bij handhaving van het puntenstelsel zou het aantal klassen sterk moeten vermeerderd worden.

Gevraagd werd, of het in de bedoeling ligt, de kantoorhouders buiten het Bezoldigingsbesluit te houden. Sommige leden achtten dit met het oog op de maatschappelijke positie der kantoorhouders ongewenscht.

Verzocht werd, aan den Bond van Kantoorhouders een afzonderlijke vertegenwoordiging toe te staan in de z. g. dienstvakcommissie en aan deze organisatie toezending te doen, evenals aan andere vereenigingen, van reorganisatie-plannen op haar groep betrekking hebbend.

Opgemerkt werd, dat te Kilder (gemeente Bergh) het hulp-postkantoor is opgeheven en ten gevolge daarvan de kantoorhoudster ontslagen. Daar deze kantoorhoudster kostwinster was, werd gevraagd, of haar geen ander kantoor kan worden aangewezen.

In het algemeen werd er op aangedrongen bij de benoeming van kantoorhouders in de eerste plaats de op wachtgeld gestelden in aanmerking te doen komen.

Rapport-Sturkop.

Gevraagd werd, of de Minister reeds maatregelen heeft getroffen ten aanzien van den controleerenden geneeskundige Dr. STURKOP te Amsterdam, nu het rapport van de Commissie van onderzoek daartoe alle aanleiding geeft. Sommige leden waren van oordeel, dat een geneesheer met zoo groote tekortkomingen, als door dr. STURKOP zijn getoond, niet mocht worden gehandhaafd.

Andere leden waren van gevoelen, dat de in het verslag der Commissie naar voren gebrachte grieven geenszins van dien aard waren, dat tot dezen harden maatregel moest worden overgegaan, gelijk ook door de commissie van onderzoek uitdrukkelijk te kennen wordt gegeven. Zij verzochten den Minister aan de Kamer mededeeling te doen van het aantal keeren, dat dr. STURKOP een officieele aanmerking had gekregen en deze gevallen nader te omschrijven.

Telefonie.

Aangedrongen werd op het op ruimer schaal inrichten van streeknetten voor telefonie ten plattelande, vooral voor die plaatsen, die een economisch geheel vormen of onderling een belangengemeenschap hebben van zoodanige beteekenis, dat voor haar opkomst en bloei interlocaal telefoonverkeer noodzakelijk is. De ervaringen, met name in het buitenland opgedaan, toonen aan, welk een sterke toeneming van het gebruik der telefoon op het platteland daardoor kan bereikt worden. De abonnementen dienen dan echter niet hooger te worden gesteld dan zij volgens het algemeen geldende tarief bedragen.

Enkele leden betoogden de wenschelijkheid van den aanbevolen maatregel in het bijzonder voor Schouwen en Duiveland, waar de bevolking reikhalzend uitziet naar de totstandkoming van een streeknet.

Opgemerkt werd, dat door de gemeenten, welke nog in het bezit zijn van een gemeentelijke telefoonconcessie (Arnhem, Maastricht, Enschedé, Meppel, Purmerend), een gezamenlijke actie wordt gevoerd voor het behoud der gemeentelijke exploitatie. De gemeenten gronden die actie voornamelijk hierop, dat de overname der exploitatie door het Rijk eer na dan voordeelen aan het Rijk zou bezorgen, terwijl aan den anderen kant de gemeenten van belangrijke baten zouden worden beroofd. Door deze gemeenten wordt aangenomen, dat voor de overname van de gemeentelijke netten een kapitaalsuitgave noodig is van circa f 1 900 000. Verder zou de overname noodzaken tot verbouwing en moderniseering van enkele netten, welke maatregel vooral voor het Arnheemsche net zeer kostbaar zou worden en voor de verschillende gemeenten te zamen geschat wordt op een uitgaaf van circa f 2 000 000. Ten slotte achten de gemeenten zich in staat aannemelijk te maken, dat de exploitatie der over te nemen netten goedkoop is in handen der gemeenten en in ieder geval een nadeelig saldo voor het Rijk zal opleveren.

Gevraagd werd daarom, of de Minister niet kan toezeggen:

1°. dat hij, wanneer de cijfers van de taxatiecommissies omtrent de te betalen overnemingsommen bekend zijn, den invloed dezer cijfers op de exploitatie opnieuw zal beoordeelen en alsdan zal overwegen, of beëindiging der concessies raadzaam blijft;

2°. dat hij aan de Kamer mededeeling zal doen van de plannen betreffende een eventueele moderniseering der over te nemen netten en de kosten daarvan;

3°. dat hij controleerbare en vergelijkende cijfers aan de Kamer zal overleggen omtrent de vermoedelijke exploitatierekening dier netten bij overname door het Rijk.

Geklaagd werd, dat door den Minister nog steeds geen uitvoering is gegeven aan de op 1 Juli j.l. door de Kamer aangenomen conclusie van het verslag der Commissie uit de Kamer, waarbij de wensch werd uitgesproken, dat het Rijk zoo spoedig mogelijk in dienst zou nemen het ontslagen personeel, werkzaam geweest bij het, door het Rijk overgenomen, locale telefoonnet te Alkmaar, dan wel aan dit personeel een schade-loosstelling zou toekennen. (Gedrukte Stukken Zitting 1923/24, 322). Men meende zelfs te weten, dat eenige tijdelijk in dienst gestelde telefonisten weder waren ontslagen.

Postzegels.

Gevraagd werd, om welke reden wij in den laatsten tijd telkens weer nieuwe postzegels hebben gekregen. Uit een aesthetisch oogpunt kon men in het algemeen de nieuwe postzegels niet bewonderen. Men vroeg voorts, waarom voor de jubileumzegels gebruik is gemaakt van zoo groote modellen en zulk dik papier. Dit kon, meende men zooveel goedkooper en minder zwaarwichtig.

Gevraagd werd ook, waarom de beeltenis van het Hoofd van den Staat zoo weinig meer op de postzegels werd aangebracht. Gaarne zou men zien, dat de Regeering in dit opzicht tot de vroegere gewoonte terugkeerde.

ARTIKELLEN.

Ontvangsten:

Art. 1. Hoewel het denkbeeld, op onze buitenlandsche briefkaarten afbeeldingen van mooie plekjes van Nederland af te drukken, zeer werd toegejuicht als een middel om aan de schoonheid van Nederland in den vreemde bekendheid te geven, meende men toch, dat de aardrijkskundige kennis van ons land bij den ontvanger van zulke briefkaarten niet bijster zou worden vergroot, indien daarop mededeelingen voorkomen als deze, dat Hattem in Overijssel ligt.

Art. 11. Verscheidene leden drongen aan op meer voorzichtigheid bij het sluiten van overeenkomsten voor reclamedoeleinden, niet alleen met het oog op de geldelijke nadeelen, die uit zulke contracten voor den Staat kunnen voortspuiten, doch vooral opdat door deze reclame geen aanstoot wordt gegeven aan anderen. Al zijn ongetwijfeld vormen van reclame te vinden, waartegen niemand bezwaar kan hebben, het gebeurde met de Blue-band stempels heeft te recht ergernis gewekt en verdient afkeuring, ook al zou daar geen proces uit zijn ontstaan. Het betreft hier een monopolie, dat moet kunnen bestaan zonder deze kunstmiddelen. Eenige leden achtten iedere reclame op brieven en andere stukken, aan particulieren toebehoorende, ongeoorloofd.

Men zou gaarne vernemen, voor hoelang het Blue-bandcontract was afgesloten, welke baten het voor den Staat zou opleveren en welke het inderdaad heeft opgeleverd.

Gevraagd werd ook, of het juist is, dat in de overeenkomst betreffende de reclame voor de Miss Blanche vergeten is, een bepaling op te nemen, volgens welke de contractante, te wier

behoefte de reclame zou dienen, na het aflopen van het contract verplicht zou zijn de postwagens weer behoorlijk te doen oververven. Mocht dit zoo zijn, dan zou men gaarne vernemen, wie voor deze nalatigheid verantwoordelijk is en of contracten als deze niet door deskundigen worden opgemaakt.

Uitgaven.

Art. 16. Gevraagd werd, wat de Minister denkt te doen tot vrijmaking van het postkantoor te Utrecht. De Kamer heeft het te dier zake ingediende wetsontwerp indertijd verworpen, omdat zij de onteigening van eigendommen aan de noordzijde van de Potterstraat onnoodig en onwenschelijk achtte. Indien de Minister een nieuw ontwerp wil indienen, kan dit bijna geheel gelijk aan het oude zijn en kan volstaan worden met

de onteigening aan den noordkant van de Potterstraat in het nieuwe ontwerp te doen vervallen. Men meende te weten, dat het gemeentebestuur van Utrecht bereid was tot een zoodanige oplossing mede te werken, blijkens de mededeelingen in de vergadering van den raad dier gemeente van 4 Juli 1924.

Aldus vastgesteld 20 November 1924.

KETELAAR.

VAN BRAAMBEEK.

RUTTEN.

BIEREMA.

BONGAERTS.